

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

16 בינואר 2008

שני ימי קרב קשים בדרום (15-16 בינואר)¹

נזק שנגרם לבית מגורים לאחר ירי רקטות
לעבר שדרות (רויטרס 15 בינואר, צילום:
אמיר כהן)

מומחי חבלה של משטרת ישראל בוחנים שרידי רקטה שנפלה
ליד קיבוץ נירעם (רויטרס 16 בינואר, צילום: אמיר כהן)

¹ נכון לשעות הצהריים של ה-16 בינואר.

1. ב-15 וב-16 בינואר התנהלו ברצועת עזה ובישובי הנגב המערבי שני ימי קרב, הקשים ביותר מאז תפיסת חמא"ס את השלטון ברצועת עזה.

2. ב-15 בינואר פעל צה"ל נגד חוליות יורי מרגמות ברצועת עזה והצליח להנחית מכה קשה על החמא"ס. בפעולות נהרגו 18 אנשים, מרביתם פעילים מבצעיים של חמא"ס (לפי הודעת חמא"ס). בין ההרוגים בנו של בכיר חמא"ס מחמוד אלזהאר. חמא"ס הגיבה בירי רקטות מאסיבי לעבר שדרות, אשקלון ויישובי הנגב המערבי **לראשונה** מאז תפסה את השלטון ברצועת עזה (יוני 2007). וכ-60 נפילות של רקטות אותרו בשטח ישראל, נכון ל-16 בינואר אחר הצהרים.

3. בכירי החמא"ס קראו לנקמה בישראל והשתלחו בהתבטאויותיהם נגד הרשות הפלסטינית וארה"ב. בכירי הרשות הפלסטינית ובתוכם אבו מאזן "יישרו קו" עם חמא"ס בגנותם את פעולות צה"ל "כ"טבח" ו"שחיטה" נגד העם הפלסטיני (תוך התעלמות מוחלטת מירי הרקטות והמרגמות ומהעובדה שמרבית ההרוגים היו פעילים מבצעיים של חמא"ס שנהרגו בעת הלחימה עם צה"ל). דוברים ערביים ואף מערביים אימצו את הגירסא השקרית הפלסטינית, וייחסו לישראל הרג של אזרחים פלסטינים ללא איזכור המחבלים שנהרגו.

פעילות צה"ל ותוצאותיה

4. במסגרת פעילות הסיכול והמנע של צה"ל ברצועת עזה, בוצעה ב-15 בינואר פעולה רחבת היקף שכוונה בעיקר נגד חוליות המבצעות ירי המרגמות. במהלך הפעולה הותקפו מהקרקע ומהאוויר מספר חוליות טרור סמוך למעבר קרני (צפון מזרח הרצועה) ובשכונות שג'אעיה וזיתון שבעזה.

5. במהלך פעילות צה"ל נהרגו **שמונה עשר אנשים** וכ-50 נפצעו. **ההרוגים הינם ברובם הגדול מחבלים חמושים**, שנהרגו במהלך קרבות עם כוחות צה"ל. תנועת חמא"ס פרסמה רשימה שמית של 13 פעילי טרור שנהרגו, המשתייכים לגדודי עז אלדין אלקסאם ו-4 אזרחים הרוגים. בין ההרוגים **חסאם אלזהאר, בנו של בכיר החמא"ס מחמוד אלזהאר** שהיה פעיל שטח בגדודי עז אלדין אלקסאם.

6. **חסאם אלזהאר** הוא הבן השני שמחמוד אלזהאר מאבד. בנו הבכור

ח'אלד אלזהאר נהרג ב-10 בספטמבר 2003² בתקשורת הפלסטינית דווח כי הוא עבר קורסים רבים ברשות הפלסטינית

מחמוד אלזהאר ואסמאעיל הניה ליד גופ אלזהאר (אתר האינטרנט של גדודי עז אלדין 16 בינואר).

² ח'אלד אלזהאר אכן נהרג בעת תקיפה של חיל האוויר הישראלי על ביתו של מחמוד אלזהאר בשכונת רימל בעזה, יחד עם שומר הראש של זהאר. הבית נהרס כליל אך מחמוד אלזהאר נפצע קל וניצל מניסיון הסיכול הממוקד.

ומחוצה לה ושירת ביחידה המיוחדת של אבטחת אישים בגדודי עז אלדין אלקסאם (פאל-טודיי, 15 בינואר).

כרזה שהוצאה לזכרו של "מפקד השטח" חסאם מחמוד אלזהאר. בכרזה הוא נראה לובש מדים ואוחז ברובה (אתר האינטרנט של גדודי עז אלדין אלקסאם, 16 בינואר)

7. בהודעת גדודי עז אלדין אלקסאם באינטרנט בה פורטו שמות 13 הפעילים ההרוגים אוזכר שם **המסגד** אליו משתייך כל אחד מ-13 הפעילים, ללא אזכור מקום מגוריו של ההרוג. ההתייחסות למסגד מקנה להרוג גושפנקא דתית, ביטוי לכבוד ולתהילה, המוענק להרוג והופך אותו באופן ברור ל"שהיד". אולם השיוך למסגדים להערכתנו, איננו רק בעל משמעות דתית אלא גם בבחינת התייחסות למסגד כאל מטה צבאי מקומי, הממוקם בשכונה בה נמצא המסגד. יצוין כי האסלאם מתיר את אופי התפקוד הכולל של המסגד, כלומר, המסגד אינו רק מקום תפילה אלא גם מסגרת מקובלת לפעילות חברתית ואף צבאית. חשיבות השימוש הצבאי של המסגד גדלה עוד יותר משום שהפלסטינים מודעים לכך שצה"ל נרתע מלפגוע במסגדים.³

לוויות ההרוגים בעזה (אתר האינטרנט של גדודי עז אלדין אלקסאם, 16 בינואר)

³ ראו לקט על חילוץ עשרות מחבלים שהתבצרו במסגד "אלנצר" בעיירה בית חאנון: "ארגוני הטרור הפלסטינים המודעים לכך כי צה"ל נמנע מלתקוף במכוון אזרחים, הרחיבו לאחרונה את השימוש היוזם באזרחים (כולל נשים וילדים) כ"מגן אנושי" על בסיסי ופעילי טרור. בכירים בחמא"ס ובארגוני טרור נוספים משבחים ומהללים את השימוש ב"מגן האנושי" המהווה פשע מלחמה וקוראים לעם הפלסטיני להמשיך ולהשתמש בדפוס פעולה זה על מנת לסכל תקיפות ישראליות". (21 בנובמבר, 2006).

ירי הרקטות ופצצות המרגמה

8. בתגובה למכה הקשה שספגה החמא"ס עם מות 13 מפעיליה המבצעיים החל בשעות אחר הצהריים של ה-15 בינואר ירי מאסיבי של רקטות ופצצות מרגמה לעבר יישובי הנגב המערבי. במהלך ה-15 וה-16 בינואר⁴ **אותרו כ-60 נפילות רקטות בשטח ישראל** מרביתן לעבר אזור שדרות, כמה מהן לעבר אשקלון. כמו כן אותרו בשטח ישראל **כ-40 נפילות** של פצצות מרגמה. כתוצאה מהירי נפגעו עשרים ושמונה בני אדם רובם באורח קל/ בין הפצועים ילדה בת חמש, כמה לקו בחרדה ונגרם נזק לרכוש. אחת הרקטות פגעה בעמוד מתח גבוה. זרם החשמל נותק בכמה אזורים בשדרות למשך מספר שעות.

פינוי פצועים משדרות (ערוץ אלג'זירה, 15 בינואר)

9. הזרוע המבצעית/טרוריסטית של חמא"ס נטלה על עצמה באופן חריג אחריות על ביצוע מרבית מאירועי ירי הרקטות החמא"ס (על פי אתר האינטרנט של גדודי עז אלדין אלקסאם: 44 רקטות קסאם ו-75 פגזי מרגמה שנורו על שדרות, הישובים שבסביבתה ועל כוחות צה"ל). **זוהי הפעם הראשונה מאז העימותים של מאי 2007, ערב השתלטות החמא"ס על רצועת עזה, שהחמא"ס נוטלת אחריות על ירי רקטות לשטח ישראל.**

10. יוזכר כי לאחר השתלטותה על רצועת עזה (15 ביוני) הפסיקה חמא"ס בדרך כלל את מעורבותה הישירה בירי הרקטות, והיא "הסתפקה" בירי פצצות מרגמה לעבר יעדים צבאיים ואזרחיים שבקרבת גדר המערכת ובעידוד ואף סיוע לג'האד האסלאמי בפלסטין וארגוני טרור נוספים לבצע את ירי הרקטות משטח רצועת עזה. יצוין כי באותם פרקי זמן בהם חמא"ס הייתה מעורבת בעבר ישירות בירי הרקטות, ניכרה עלייה חדה בהיקף השיגורים (לדוגמא מאי 2007).

⁴ נכון ל-1600.

+ بيانًا عسكريًا

سنة الله الرحمن الرحيم

Ezzedeem AL-Qassam Brigades
Military Wing of Hamas Movement
Information Office

كتائب الشهيد عز الدين القسام
الجناح العسكري لحركة حماس
المكتب الإعلامي

- 0801-89 - - 2008-01-15 - -

- حصاد الردة الأولى على "مجزرة حي الزيتون" .. إطلاق "44" صاروخ قسام و "75" قذيفة هاون .. مقتل معتصب وإصابة أكثر من عشرة آخرين -

- { قَاتِلُوهُمْ وَعَدِّيهِمْ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْرِجُهُمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَسْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ } -

بيان عسكري صادر عن

...::: كتائب الشهيد عز الدين القسام :::...

حصاد الردة الأولى على "مجزرة حي الزيتون" ليوم الثلاثاء 2008/01/15م

كتائب القسام تستهدف جيش الاحتلال ومعتصبيه - "44" صاروخ قسام و "75" قذيفة هاون .. مقتل معتصب وإصابة أكثر من عشرة آخرين

נטילת האחריות של גדודי עז אלדין אלקסאם על ירי 44 הרקטות ו-75 פצצות המרגמה (אתר האינטרנט של גדודי עז אלדין אלקסאם)

מות מתנדב כתוצאה מצליפה

11. בבוקר 15 בינואר במהלך פעילות צה"ל ברצועה, מתנדב מאקוודור, קרלוס אנדרס מוסקרה צ'אבס, כבן 20, נורה למוות מירי צלף פלסטיני בעת שעבד בשדות קיבוץ עין השלושה בסמוך לגדר המערכת (צפון מערב הנגב כ-8 ק"מ מזרחית לח'אן יונס). גם לאירוע זה נטלו על עצמם חמא"ס/גדודי עז אלדין אלקסאם את האחריות (אתר אלקסאם, 15 בינואר).

תגובות החמא"ס

הכרזת אבל ושבתה כללית

12. עשרות אלפי תושבים ליוו בעזה את פעילי חמא"ס שנהרגו ע"י ישראל תוך השמעת קריאות לנקמה ולהסלמה בפיגועים. ממשלת חמא"ס של איסמאעיל הניה הודיעה על שלשה ימי אבל במהלכם נקבעה שבתה כללית (16 בינואר) "בכל חלקי המולדת" (קרי, גם ביהודה ושומרון).

התבטאויות בכירי החמא"ס

13. **מחמוד אלוהאר**, מבכירי החמא"ס הבולט בשגרה בהתבטאויותיו הקיצוניות, השתלח

בישראל, בארה"ב וברשות הפלסטינית. עיקרי דבריו:

א. **הטלת אחריות למות המחבלים על הרשות הפלסטינית**: בעת הלוויית החללים העביר מחמוד אלוהאר מסר לרשות: "עליכם הבושה, עליכם ההשפלה, משום שבעלי בריתכם הם היהודים והאמריקנים הרוצחים. אתם שניסיתם להרוג את עולי הרגל, אתם שניסיתם להתנקש בחללים, לא תצליחו לפגוע בכבודם לאחר מותם" (פאל-טודי, 15 בינואר). בראיון לערוץ אלאקצא (15 בינואר) טען אלוהאר כי הפעילות הישראלית נעשתה "בעקבות ביקורו המקולל של בוש"; לדבריו, "... אלו ברמאללה [קרי, אבו מאזן ואנשיו] קשרו קשר נגדנו עם בוש ועם ישראל, כדי להטיל מצור על בני עמנו במטרה להרגו; כמו כן אלו ברמאללה מסייעים לכוחות הכיבוש הישראלי במתן נשק במטרה להרוג את בני עמנו" (ערוץ אלאקצא, 15 בינואר).

ב. **איומים להמשיך בטרור עד ל"שחרור" כל פלסטין**: בראיון לאלג'זירה (15 בינואר) נשבע אלוהאר לדבור באסטרטגיה של "שחרור" כל שטח פלסטין, מהנהר שלה

מחמוד אלוהאר (ערוץ אלאקצא, 15 בינואר)

[הירדן] ועד הים שלה, ומגבול לבנון ועד גבול מצרים". בכלי התקשורת של החמא"ס איים אלוהאר להגיב על פעילות צה"ל בכל האמצעים שיש לעם הפלסטיני, "אפילו אם לא ישאר מאיתנו אף אחד" (ראמתאן, 15 בינואר).

ג. **העברת מסר בעל אופי אנטישמי לעולם הערבי**: מחמוד אלוהאר פנה לעולם הערבי

באמצעות ערוץ אלג'זירה (ראיון טלפוני, 15 בינואר): "מי שחושב שבני פלסטין נמצאים במקום מבטחים טעות בידי; הוא לא יודע שאלו [היהודים] הרגו מחצית מנביאייהם! ומי שבא לדבר על אידיאולוגית השלום הוא זה שביצע את כל הפשעים האפשריים כנגד העם הפלסטיני!"⁵.

14. **שר החוץ האיראני** מנוש'הר מתכי שוחח בטלפון עם **מחמוד אלוהאר** וציין בפניו כי "תוצאות הביקור של הנשיא בוש נחשפו מהר מאוד". מחמוד אלוהאר, בדברי התשובה, ציין כי "... כל אלו אשר שיתפו ומשתפים פעולה עם ארה"ב הינם שותפים לפשעים אלו ועליהם לתת מענה בפני האומה האסלאמית" (סוכנות הידיעות פארס, 16 בינואר).

⁵ "רוצחי הנביאים" – בפרסומים בעלי אופי אנטישמי שמקורם באסלאם, מרבים אנטישמים מוסלמים רדיקלים לכנות את היהודים "רוצחי הנביאים". הטענה זו נשענת על פרשנות של חכמי הלכה מוסלמים, לפסוק בקוראן (סורת איל עמראן, פסוק 21), אותו ייחסו ליהודים. בפסוק נאמר כי "הכופרים באותות אללה וההורגים את הנביאים בלא צדק וההורגים את האנשים המצווים על הצדק, בשר להם על עונש כבד" (תרגום הפסוק נשען על תרגום הקוראן של פרופ' אורי רובין (ת"א: אוניברסיטת תל-אביב, 2005), עמ' 45).

אבו עבידה מאיים על ישראל (ערוץ אלאקצא, 15 בינואר)

15. התבטאויות נוספות של דוברים מטעם החמא"ס:
 א. **איומים כלפי ישראל:** אבו עבידה, דובר "גדודי עז אל דין אלקסאם", ציין כי ירי הרקטות הינו מסר "שהירי לעבר ההתנחלויות נמשך" (שדירות והישובים הישראליים מכונים ע"י החמא"ס "ההתנחלויות"). הוא "יעץ" לתושבי שדירות להפסיק לקרוא לראש הממשלה אולמרט להיכנס לעזה ואיים כי שיגור הרקטות

יכול להמשיך זמן רב יותר, ובעוצמה רבה יותר, "ולהגיע להתנחלויות נוספות" (פאל-מדיה, 15 בינואר). **משיר אלמצרי**, ציר החמא"ס במועצה המחוקקת, קרא לגדודי עז אלדין אלקסאם להסלים את ירי הרקטות [ולהגביר] ואת האיום על תושבי שדירות (פאל-מדיה, 15 בינואר).

ב. **דרישה מהרשות הפלסטינית להפסיק את המו"מ עם ישראל:** דובר ממשלת החמא"ס **טאהר אלנונו**, דרש במסיבת עיתונאים בעזה "להפסיק את כל המו"מ והפגישות (בין הפלסטינים לישראלים) במהירות, ולהפסיק את כל צורות שיתוף הפעולה הביטחוני עם הכיבוש (סי"צ, 15 בינואר).

הפקת לקחים מבצעיים

16. מעבר להשתלחויות המילוליות נגד ישראל, הרשות הפלסטינית וארה"ב, דווח כי "הזרוע המבצעית של החמא"ס" **ביצעה תחקיר** לנוכח מספר הנפגעים הגדול בשורותיה. כתב ynet **עלי ואקד**, המסתמך על "גורם בחמא"ס", דיווח כי בתחקיר שבוצע עלה כי נעשו כמה טעויות קריטיות. אחת מהן הייתה שתצפיתנים של החמא"ס לא זיהו את הכוח הישראלי, כאשר פעילותו התבצעה בשטח פתוח וחשוף. כפועל יוצא מכך הכוח הישראלי הפתיע את פעילי החמא"ס "ועד שאלה עיכלו מה קורה נפתחה עליהם אש ארטילרית ואש טנקים כבדה...". נושא נוסף שנבדק הינו שימוש הרב במטולי RPG והעדר השימוש במרגמות שיכלו לשבש את הפעולה הישראלית (ynet, 16 בינואר).

הרשות הפלסטינית

17. בכירי הרשות הפלסטינית, ובתוכם אבו מאזן, גינו במילים חריפות את פעולת צה"ל וכינו אותה "תוקפנות", "טבח" ו"פשעים". ראש הממשלה סלאם פיאצ' "ישר קו" עם הודעת ממשל החמא"ס והודיע גם הוא על שלשה ימי אבל ושבתה כללית ב-16 בינואר. כל זאת תוך **התעלמות** מירי הרקטות והמרגמות הרצוף מרצועת עזה, העומד ברקע פעולת צה"ל, ומהעובדה שמרבית ההרוגים בפעולה היו **פעילים מבצעיים** של החמא"ס שנהרגו בעת לחימה, ולא אזרחים פלסטינים תמימים, כפי שהודתה חמא"ס בפומבי.

18. להלן עיקרי התגובות:

אבו מאזן (טלוויזיה פלסטינית, 15 בינואר)

א. **אבו מאזן, יו"ר הרשות הפלסטינית:** ישראל ממשיכה בתוקפנות נגד העם הפלסטיני בעזה ובגדה המערבית. ב-15 בינואר "אירע טבח, והתרחשה שחיטה נגד העם הפלסטיני". אבו מאזן פנה לישראל ולעולם כולו באומרו כי לא יתכן שהעם הפלסטיני ישתוק לנוכח ה"פשעים" הללו ולא יתכן "כי הדבר יוביל לשלום" (הטלביזיה הפלסטינית, 15 בינואר 2008).

ב. **ראש הממשלה סלאם פיאצ',** גינה את "מעשי הטבח המכוערים שנקט צבא הכיבוש נגד רצועת עזה, שהביאו ל-19 הרוגים ויותר מ-50 פצועים"⁶. הוא דרש מהקהילה הבינלאומית לשאת באחריות המדינית, החוקית והמוסרית ולספק הגנה מיידית "**לאזרחים** ולחפים מפשע [**הערה:** אין איזכור לפעילי טרור שנהרגו!]. מבני העם הפלסטיני, אשר נהרגים כל יום מהתוקפנות ומהמצור...". (סוכנות מען, 15 בינואר). סלאם פיאצ' דרש מהקהילה הבינלאומית ובראשם ה"רביעייה", האיחוד האירופי וארה"ב להפעיל לחץ על ישראל להפסיק את "הפשעים". הוא ביקש גם מארגוני זכויות האדם הבינלאומיים לפעול מיידית ולהגיש את הסיוע הנחוץ לעם הפלסטיני (סוכנות ופא, 15 בינואר).

ג. **אבו עלאז', ראש צוות המו"מ,** גינה את "מעשי הטבח" של "כוחות הכיבוש" שהתרחשו ב-15 בינואר ברצועת עזה. הללו מצטרפים להמשך המצור, לפלישות היוזימיות ולהמשך ההתנחלויות [ירי הרקטות ופיגועי הטרור מעזה- אינם מזכרים]. הוא קרא לשים קץ לפעולות הללו המציגות מכשולים וקשיים מול המו"מ. הוא ציין כי משלחת המו"מ הפלסטינית דרשה מה"רביעייה" ומארה"ב לכנס את ה"ועידה המשולשת", שתעקוב אחר ההפרות הללו ותקבע מי אחראי להן (סוכנות ופא, 15 בינואר).

⁶ סלאם פיאצ' מתעלם גם הוא מכך שההרוגים הינם פעילים מבצעיים של חמא"ס ומעלם מירי הרקטות והמרגמות העומד ברקע פעולת צה"ל.

דוברים ערביים ובינלאומיים הצטרפו לגינוי ישראל על הריגת אזרחים פלסטינים תוך התעלמות מהיותם של מרבית ההרוגים פעילי טרור מבצעים

19. **דוברים ערביים** גינו בחריפות את פעולת צה"ל ברצועה תוך התעלמות **מכך שמרבית ההרוגים היו פעילים מבצעים של חמא"ס** שמצאו מותם בקרב מול צה"ל (כפי שהחמא"ס בעצמו הודה) ולרוב גם תוך התעלמות מפעילות הטרור שקדמה לפעולות צה"ל. כך למשל:

- א. **דובר משרד החוץ המצרי** גינה את "פלישת" הכוחות הישראליים לרצועה שהביאה למותם של **15 פלסטינים** (סוכנות הידיעות המזרח תיכונית, 15 בינואר).
- ב. **מזכ"ל הליגה הערבית** גינה את "התוקפנות הישראלית שגבתה קורבנות רבים **מקרב האזרחים**" (סוכנות הידיעות המזרח תיכונית, 15 בינואר).
- ג. **ממשלת ירדן** גינתה את הפעולות הישראליות שגרמו להריגתם ולפציעתם של **עשרות אזרחים פלסטינים**. נאצר ג'ודה ממלא מקומו של שר החוץ: "ירדן שבה ומגנה מכל וכל את הפעולות הללו אשר **מכוונות נגד אזרחים**..." (סוכנות הידיעות הירדנית, 15 בינואר).

20. גם דוברים זרים התעלמו או טשטשו את העובדה, שמרבית ההרוגים היו פעילי טרור. כך למשל:

- א. **רוברט סרי, המתאם המיוחד של האו"ם לתהליך השלום במזה"ת** אמר לכתבים כי הוא קיבל דיווח אודות:
 "...A major Israeli incursion into the area and left at least **14 people dead** and over 40 injured **with civilians among the 21 killed**...Mr Serry deplored the **killing and wounding of civilians**" (אתר האו"ם, 15 בינואר)
- ב. **פסקל אנדראה דוברת משרד החוץ הצרפתי**, גינתה את הפגיעות הרבות בקרב אזרחים כתוצאה מהפעילות הישראלית:
 "The numerous victims and wounded **notably among civilians** which resulted from "the Israeli incursion..." (סוכנות הידיעות הכווייתית, 15 בינואר).